

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Contra incontinentes, qui abutuntur bonis ecclesiae c. xviii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

præter futurum, supplicium, quod te manet, quâ tum etiã infamiam, atq; dedecoris accumulatur tibi & uniuerfis bonis: quando ex eiusmodi nefariis moribus, iam uulgo peius audiat ecclesia Christianorum, quam sinagoga Iudæorum: & credis hoc tibi abire impunitum? Aberras tu quidem, & uehementer falleris. Sed hæc intelligere uolenti, satis.

Contra incontinentes, qui abutuntur bonis ecclesiæ.

Cap,

XVIII.

Sunt etiam pleriq; (adeo se male habet inter impudentes professio castitatis) qui licere sibi putent habere concubinas: q; habere sibi nō liceat uxores: scelus profecto nefarium, ac ualde detestabile. Nulla est enim capitalior nequitia quam eorum, qui quum maxime peccent, haberi tamen uolunt probi: & in re uetita intra se opinionem quandam honestatis concipiunt: quales sunt, quos modo dicebamus qui malint excusare improbe uitium, quam honeste discutere. O bone Deus quanta est cæcitas, quanta est improbitas istorum. Generalis, & unica clericorum omnium sponsa esse debet ecclesia sancta catholica, uel etiam ecclesia specialis, cui quisque præest: quæ cum illa uniuersali tamen una est, nec scissa ullo pacto, nec diuisa, sed maxime connexa, & indissolubili compacta & coaugmentata compage ueluti in uno corpore cohærentium sibi inuicem membrorum. Nam ut scribit D. Augustinus, uniuersa terra ex multis terris, uniuersa ecclesia ex multis constat ecclesiis. Hæc ergo, quum legitima sponsa sit clericorū, ægerrime fert obscœnam sibi pellicem præferri. O tempora, o mores aui nostri infœlicis: hac tempestate superinductæ à clericis pellices (de malis intelligo) strata auro, & purpurea, ac gemmis undique perlucens magnifice incedunt, domini dextræ accumbunt, appellitantur & ipsæ à

DE MALE PROFITEN. RELIGIO.

cunctis domina: Sponsa vero ecclesia, cuius dote ipsi
superbiunt, & luxuriant, pauper, lacera seminuda, &
miserabili macie confecta, in sordibus iacet. Iacere in
quam despecta, & misera: atq; alienorum curæ male
commissa, & credita, vel potius impie derelicta: ut iam
præ turpitudine sponsi & contemni ab omnibus cœpta
sit, & haberi vulgo infamis. Quid cedo tanta cum au-
ditate, tantaq; cum ambitione dotem surripis, si dedi-
gnaris sponsam: & tam despiciatam habeas illius puri-
tatem: & tantopere pudicitiam stomacharis? Scio quid
sis dicturus, si ingenue uerum fateri uelis. Accepi, dices,
non ut amem non ut ornem, non ut pascam, non ut
custodiam: quin nec ut inuisam aliquando: sed lucrum
consecratus sum dotis, ut hoc fruam interim & illam vel
expilando, vel etiam venditâdo prostituam. O insaniam
detestabilem: q̄diu despicies miser? quousq; tandem ab-
ti posse confidis Dei paciētia? Heu cadit in quenquā tan-
tum scelus? O infelix homo q̄ falsus sis, q̄ aberras a uero
si speras istuc tibi sic abire, teq; sic delinquere impune.
An qui fecit oculos non uidet? & qui fecit aurem non
audit? & qui fecit mentem non considerat? An non cre-
dis foeditas impudicitia: tuæ foetorem suū ad celum usq;
exhalasse? Vbi timor iustorum iudiciorum Dei: ubi
imminentis iam iam mortis memoria: ubi infernalis gehē-
næ metus? & extremi deniq; illius iudicii horrida, atq;
terribilis expectatio? Sponsa hæc quidem tua sacratiss-
ma prostituta est lenonibus, & malo tuo ita contemni-
tur, opprimitur, laceratur, ut iam ex suis tantis opibus
non habeat, quo operiat nuda ac lacera membra cor-
poris infelicis. Tu tantos ecclesiæ proventus tibi reputas
gratis datos: tu tibi psuades citra semētē, ac citra culturâ
cantando (quod alunt) aut (quod est peius) luxuriâdo
mereri tantas opes? quum tu helleuo uorax nihil interim
de tuo conferas nisi uentrem? Iam dixi te errare uehe-
menter: sed non credis: uerum post pusillum temporis

rum tua maxima pernicie tunc certo cognosces quod
nunc euenturum non præuides: sicut multi elusio-
di iam damnati cognoscunt, & dolent. Quere (ut ait
poeta.)

Quam uellent æthere in alto,
Nunc & pauperiem, & duros perferre labores,
Fata obstant, tristiq; palus innabilis unda.

Quanto sane melius foret multis, putare, & fodere
quàm sese his sanctis ordinibus hequiter immiscere: &
tantis simul delitiis oblectare: quos tam tristis exitus, tan-
taq; pernicies subinde maneat, & que tãtis paulopost ex-
pendantur suppliciis. Bona quidem ecclesiarum (si for-
te nescias) ad usus uitæ necessarios æquo iure & clerico-
rum, & pauperum sunt: non autẽ exoletorum, & me-
reticum, ac spuriorũ canum, equorum, accipitrũ, ut plæ-
runcq; fieri a multis uidemus. Ex quo fit ut his iam nul-
læ opes sufficiant: & ardentissima pecuniarum cupiditas
semper flagrent, Iudẽ est profecto sacerdotium talis-
simum non Petri, aut Pauli, aut cæterorum apostolorum,
atq; discipulorum Christi. Iudæ siquidem fuit loculos
habere, & parum, aut nihil de egenis curare. Sic & ho-
rum est quum ex nimia largitione & luxu defuit pecunia
negare patrem, filium prodere, uendere spiritũ sanctũ.
Iniq; sane patris, qui de his tantis diuitijs maximam
partem effundis ad luxum: uel si serues eo seruas ut Mã-
monẽ potius, quàm domino largiaris. An ignoras Ana-
niam ex eo q; non totum, quod promiserat, reddidit
cum Sapphira uxore sua sacrilegii, et fraudis fuisse dam-
natum: et tamen quod promiserat suam fuerat, uel a
seipso partũ, uel a parentibus derelictum. Quod autem
de te iudicium censes futurum: qui non tuum, sed alie-
num, tam auare, impieq; dispertis: neq; (ut par est)
das egenis, quibus debet quicq; habes: sed tibi, tuisq;
in tuã, tuorumq; maximã pnicem totũ diffundis? Quã
graue sit hoc flagitium apparet manifestissimo exẽplo

29A

DE MALE PROFITEN. RELIGIO.

Leuit. 5.

in Leuitici libro, ubi legitur. Anima si præuaricans carere
monias per errorem, & in his, quæ sunt sanctificata, peccauerit, offeret pro delicto suo arctem immaculatum de gregibus, qui emi potest duobus siclis, iuxta pondus sanctuarii, ipsumque quod intulit damnū restituet, & quintam partem ponet supra, tradens sacerdoti, qui orabit pro eo. Verbi causa (ut sapienter interpretatur Origenes) si furatus sit quinque nummos, ipsos quinque restituere tenetur, & alios quinque uno superaddito. Quæ etsi alio legorice, ut omnia alia interpretari possunt, tamen etiam secundum literam ædificare debent legentes. Valde enim utilis, et admodum necessaria est eiusmodi observatio iis præsertim, qui ecclesiasticis rebus præsent: ut distent ab his, quæ in usum sanctorum, et pauperum oblata sunt, cautius, ac diligentius abstinere: ne quid sibi fraudulenter assumant, et in usus profanos, et malos convertant: quum tam grauis sit eis postmodum facienda restitutio: ut et reddere teneantur, quod iniuste acceperint, et duplum, et quintum plus duplo. Verum si id statuitur de iis, qui per errorem præuaricati fuerint in rebus sanctificatis: quid statuendum de illis censemus, qui insidiosè, et fraudulenter agunt omnia, et maximo sacrilegio sibi rerum sacros redditus: qui mox secum male sint perituri, nec ad posteros, ut miseri sperant, ullo pacto transferantur? Dicitur sanè tibi, quisquis es, qui hæc moliris, quod et Ananiæ olim dictum fuit. Non mentitus es hominibus, sed Deo. Heu miserum seculum: quanto quidem latius, atque in dies profusus clericalis ordo diffunditur: opesque affluentius suppeditantur: tanto religionis robur magis magisque minuitur, ecclesia segnius regitur, accuratius spoliatur: tantumque uidetur detractum esse de meritis, quantum diuitiis accreuit, et numeros: ut possumus cum satyrico uate ita de nostris temporibus merito conueniri.

Act. 5

Nunc patimur longæ pacis mala, sæuior armis

Luxuria incubuit, totumque ulciscitur orbem.
 Prodiit sanè iuxta propheticum illud, quasi ex adipe ini- ^{Psal. 72}
 quitas eorum. Proinde alibi dicitur incrassatus, impin- ^{Deut. 32}
 guatus dilectus meus, et recalcitrauit.

Deploratio imminentis desolationis, et magni contem-
 ptus religionis. Cap. XIX.

Quid enim iam expectandum? Non ne adhuc in
 modico, et breui, (ut Isaias prædixit) Libanus
 conuertetur in Chermel, et Chermel in saltum ^{Esa. 29.}
 reputabitur? Candor scilicet ecclesiæ qui interpretatur
 Libanus immutatus est in molliciem foedam, quod est
 interpretatum Chermel. Quid modo sequatur uide.
 Chermel in saltum reputabitur. An est cuiquam occultum
 quanto nunc probro sit uulgo et sacerdotis, et cleri-
 ci, et monachi nomen? quantaque cum nausea per ora
 quoti die laicorum iactemur. Non secus profecto nunc
 appellatio clericalis accipitur, quam si prædonis, aut si
 carii sonaret nomen: aut atrocis cuiuspiam magni flagi-
 tii uocabulum, quasi ea appellatione incestum, aut auari-
 tiam, aut si quod peius est, obiectent, ac exprobrent toto
 ordini religiosorum, nullo habito bonorum discrimine.
 Inique sanè ac impie factum: ex improbitate malorum
 (quotquot hi fuerint) inuehi tam acerrime in omnes bo-
 nos: et quod deterius est, ac multo scelestius, de ipso sa-
 cro sancto ordine tam impudenter detrahere, eiq; male
 dicere impune. Quidnam attinet professionem, aut stu-
 dium quodpiam uituperare propter quorundam uitia
 in quibus uersantur, qui eadem professione, studioque
 censentur? Iniquum sanè et perperam, ex improborum
 moribus, sanctitarem totius ordinis, ac sacratissimæ pro-
 fessionis uotum esse contemptui. Neque enim si Iudas
 proditor fuit, professio est ex eo apostolica ullo iure im-
 probanda, sed illius duntaxat iniquitas, atque impietas,